

масових донорів. Україна належить до повністю незалежних зворотних донорів та показує високий рівень патентної залежності від ПП в інноваційній діяльності. Інноваційна активність іноземних компаній в Україні на сучасному етапі досить низька (їх обсяг фінансування становить всього 2,9% від загального), хоча велику активність вони проявляють при патентуванні.

Отже, інноваційний напрямок розвитку кожної держави багато в чому залежить від кон'юнктури світових ринків інновацій та капіталу. Особливо важливу роль інноваційного та фінансового каталізатору в цьому процесі відіграють ТНК. Тож, дослідження інноваційної стратегії ТНК в умовах світової фінансової кризи є вкрай важливим для науки і практики. І для України аналіз постсоціалістичних країн в цьому сенсі відіграє ключову роль.

ДІАНА БУТА

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Комар Н. В.

АНАЛІЗ ЦИКЛІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАНЬ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ США

В умовах глобалізації світової економіки, збільшення масштабів концентрації виробництва й капіталу міжнародним компаніям у конкурентній боротьбі необхідно шукати дедалі ефективніші шляхи до зростання. Процеси злиття і поглинання займають серйозне місце в глобальних стратегіях міжнародних корпорацій як найбільш швидкий спосіб придбання активів в різних державах, нових джерел сировини і нових стадій виробничого процесу, освоєння нових ринків.

Теоретичні та прикладні проблеми, пов'язані із процесами злиттів і поглинань, досліджувалися у роботах як зарубіжних, так вітчизняних вчених: П. Гохана, Т. Галпина, А. Дамодаран, А. Десаї, В. Гейця, Ю. Макогона, Ю. Руденка, А. Румянцевої, С. Сіденко та ін.

Світовий ринок злиттів і поглинань розпочав набувати рис організованої структури наприкінці ХІХ століття. Найбільший внесок у його розвиток вніс національний ринок США, в рамках якого вперше було випробувано велику кількість інтеграційних механізмів і процедур здійснення угод. На початку ХХІ століття процеси злиття ТНК набирають небувалих досі масштабів і темпів, набувають властивостей стійкої економіко-політичної тенденції. Сьогодні ТНК контролюють понад 50% світового промислового виробництва, 67% міжнародної торгівлі, більше 80% патентів і ліцензій на нову техніку, технології і ноу-хау, майже 90% прямих закордонних інвестицій [1].

Американські фірми вирішують використовувати перевагу володіння власними активами за допомогою інтернаціоналізації в тих випадках, коли вигоди від придбання нової компанії перевищують витрати і ризики цієї операції. В умовах глобальної економіки та кризових явищ у світовій економічній системі ключовим джерелом конкурентної сили корпорації стає

можливість швидкого формування інвестиційного портфелю активів інших компаній. Особливо часто цей чинник є вирішальним в олігополістичних галузях економіки США, де угоди по ЗіП здійснюються у відповідь і в очікуванні дій конкурентів.

Американські ТНК активно беруть участь у процесах ЗіП серед авіаційних компаній, головна мета яких полягає у боротьбі за глобальні ринки повітряних перевезень. Так, до складу авіаційного альянсу – Star Alliance увійшли найпотужніші авіаперевізники Європи, Північної Америки, такі як – SAS (Швеція), – Austrian airlines (Австрія), – Lufthansa (Німеччина), – Air Canada (Канада), – United (США), – Mexicana (Мексика), а також авіакомпанії з Сінгапуру, Тайваню, Австралії, Японії, Нової Зеландії, Бразилії, що завдяки ефекту масштабу та географічній віддаленості дозволяє контролювати значну частину ринків світових авіаперевезень [2]. Операція по поглинанню американської пивної компанії Anheuser-Busch бельгійською – InBevII стала найбільшою операцією ЗіП 2008 року в світі. Тенденції у процесах злиття і поглинання у сфері військових витрат та озброєння для американських ТНК останніми роками були суперечливі. У передкризові 2007–2008 рр. відбувається придбання британськими компаніями американських у цій сфері. Крім того, було укладено ще принаймні 10 угод, фінансові дані про які не розкриваються. Більшість з них були придбаннями більшими компаніями менших приватних компаній з метою заповнення прогалін у номенклатурі продукції, надання доступу до бажаних ринків тощо. Разом з тим спостерігались процеси внутрікраїнових ЗіП у сфері військових витрат та озброєння США. Так, американська – Textron продала – HR TextronI компанії – Woodward GovernorI. При тому, що із загальним доходом більше 10 млрд. дол. США і більш, ніж 37 тис. співробітників у 33-х країнах світу, компанія займала 190-е місце в списку Fortune – 500 найбагатших компаній США [1]. Нерідко процеси злиття відбуваються між американськими ТНК і фірмами, які надають ТНК консультаційні, транспортні послуги, зв'язок. Такі злиття сприяють формуванню глобальних мереж у різних сферах економіки.

Активності процесів злиття і поглинання американськими ТНК, сьогодні сприяють багато чинників. Передусім це, звичайно, процеси глобалізації світової економіки. Для багатьох компаній боротьба за виживання і розвиток в умовах глобального ринку стає найважливішим стратегічним фактором, що обумовлює активність, яка посилюється у сфері трансграничних ЗіП. Цьому сприяє всесвітня лібералізація економічних відносин, що знайшла віддзеркалення у міжнародному праві і в національних законодавствах країн.

Мета здійснення процесів ЗіП американськими ТНК збігається з їх глобальною стратегією, оскільки виконуються наступні характерні вимоги [2; 3]:

- розгляд ринку і конкуренції зі світових позицій;
- здійснення своєї діяльності у загальносвітовому або значному регіональному масштабі;
- гарне (досконале) знання своїх конкурентів і методів ведення глобальної конкурентної боротьби;

- напрям значної частини своїх прибутків на науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки (НДДКР), передусім на вивчення високотехнологічних виробництв;

- інтеграція своїх підприємств і виробничих філій в єдину міжнародну мережу управління.

Отже, корпоративні злиття і поглинання є однією з головних характеристик глобальної економіки і активно використовуються американськими транснаціональними корпораціями як засіб здійснення прямих закордонних інвестицій. Їх роль в глобальних стратегіях корпорацій визначається можливістю як уникнення банкрутства, так і придбання і зміцнення конкурентних переваг, необхідних для подальшої транснаціоналізації компаній з метою посилення їх ринкової влади в умовах глобалізації. Процеси ЗіП займають серйозне місце в глобальних стратегіях корпорацій США як найбільш швидкий спосіб придбання активів в різних державах, нових джерел сировини і нових стадій виробничого процесу, освоєння нових ринків.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://www.imaainstitute.org/statistics-mergers-quisitions.html>.*

2. Румянцев С. *Оцінка ефективності злиття і поглинання компаній [Текст] // Цінні папери України. – 2006. – № 44. – С. 13–14.*

3. Етокова О. *Транснаціональні злиття і поглинання, за умови нерозвиненості системи корпоративного керування, на прикладі України [Текст] // Конкуренція. – 2012. – № 7. – С. 12.*

ПАВЛО ДРУШЛЯКІВСЬКИЙ

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Лизун М. В.

ФАКТОР ТОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯПОНІЇ

Сучасний етап еволюції світового господарства характеризується динамізацією та поглибленням процесу глобалізації, що виявляється у формуванні глобального інформаційного, валютно-фінансового, торговельного, інфраструктурного простору, через розширення та ускладнення взаємозв'язків та взаємозалежностей між державами. Характерною тенденцією розвитку міжнародної економіки протягом останніх років є інтенсифікація зовнішньоекономічних зв'язків, зокрема міжнародної торгівлі товарами і послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних науково-технічних відносин.

Питання підвищення конкурентоспроможності країн, галузей, підприємств, товарів на основі інтенсифікації торгової політики є об'єктом